

"הרצח שינה את מי שאני ואת האופן שאני חווה את העולם ויוצר"

הפסל **אבנר לוינסון** החל
ליצור בנעוריו כדי להתאושש
מרצח אביו. שנותיו בניו יורק
חידדו את סגנונו הפיגורטיבי-
אבסטרקטי ואת ביקורתו על
הסצינה האמנותית הישראלית.
עם פתיחת תערוכתו הוא
מספר על הגלריה הייחודית
שהקים עם הצייר מיכאל
קובנר, מצטנע לגבי היחסים
עם השחקנית והאמנית לוסי
לו ומסביר למה עבודה על פסל
מציבה אותו על פי תהום

נעמה ריבה

צילום: תומר אפלבאום
// התחלתי לפסל בגיל שלוש
עשרה וחצי, ארבע עשרה,
בעקבות הרצח של אבי,
אומר האמן והפסל אבנר לוינסון.
"אמא שלי, נירה, הרגישה באיזה
חוש אימהי שהדרך לטפל בי היא
לא במילים אלא בפיסול. והתחלתי
תי לעבוד עם קבוצה של מבוגרים
אצל דני גרוסמן. פיסלתי הרבה
לפי מודל עירום. זה לא היה בהכרח
רח נחמה, אבל זה היה משהו
שממש דיבר אלי. הכל התחבר
באופן חזק לפיסול סביב גוף
האדם."

המשך מעמ' 1

אכיו, שמואל לוינסון, היה עור רך הדיו ויזיר האגודה לזכויות האזרח. הוא נרצח באוגוסט 1994 והחוקרים סברו שביצע זאת פורץ לדירתם ברחוב רד"ק בשכונת רחביה בירושלים, לאחר מאבק. בחקירה המשטרתית קשרו עצמם עבריינים שונים לאירוע, וביניהם עובדיה שלום. לוינסון מספר של־ מרות שאכיו נורה בבית, הוא הסִי פיק להתקשר לשותפו ולמשטרה ולהגיע עד לרחוב, שם התמוטט. שלום נשפט והורשע ברצח, אף שלא נמצאה בוירה כל ראיה פיזית שקשרה אותו לאירוע ואף שלא הודה בביצוע הרצח. לפי הסנגוריה הציבורית, אחד המוצי־ גים המרכזיים בוירה היה גרב ניילון שהרוצח חבש לראשו, אבל בדיקת DNA של שיערה שבי־ מצאה בגרב גילתה כי אינה שייכת לשלום וגם לא לנרצח. חרף זאת, שלום הורשע ונשלח למאסר עולם. ב־2016 הגישה הסנגוריה הציבורית בשמו בקי־ שה למשפט חוזה ״למרבית הצער, הרשויות איבדו ברשלנותן את כובע הגרב ולכן לא נשלח לבדי־ קות פורנויות במסגרת הבקשה. בית המשפט העליון דחה את הב־ קשה למשפט חוזר ועובדיה ממשיך לרצות את מאסרו״, נכ־ תב ב־2019 בעמוד הפייסבוק של הסנגוריה הציבורית. לפני שני־ תיים הוקרן ב״עובדה״ עם אילנה דיינ סרט על שלום.

אכיו, שמואל לוינסון, היה עור

רך הדיו ויזיר האגודה לזכויות האזרח. הוא נרצח באוגוסט 1994 והחוקרים סברו שביצע זאת פורץ לדירתם ברחוב רד"ק בשכונת רחביה בירושלים, לאחר מאבק. בחקירה המשטרתית קשרו עצמם עבריינים שונים לאירוע, וביניהם עובדיה שלום. לוינסון מספר של־ מרות שאכיו נורה בבית, הוא הסִי פיק להתקשר לשותפו ולמשטרה ולהגיע עד לרחוב, שם התמוטט. שלום נשפט והורשע ברצח, אף שלא נמצאה בוירה כל ראיה פיזית שקשרה אותו לאירוע ואף שלא הודה בביצוע הרצח. לפי הסנגוריה הציבורית, אחד המוצי־ גים המרכזיים בוירה היה גרב ניילון שהרוצח חבש לראשו, אבל בדיקת DNA של שיערה שבי־ מצאה בגרב גילתה כי אינה שייכת לשלום וגם לא לנרצח. חרף זאת, שלום הורשע ונשלח למאסר עולם. ב־2016 הגישה הסנגוריה הציבורית בשמו בקי־ שה למשפט חוזה ״למרבית הצער, הרשויות איבדו ברשלנותן את כובע הגרב ולכן לא נשלח לבדי־ קות פורנויות במסגרת הבקשה. בית המשפט העליון דחה את הב־ קשה למשפט חוזר ועובדיה ממשיך לרצות את מאסרו״, נכ־ תב ב־2019 בעמוד הפייסבוק של הסנגוריה הציבורית. לפני שני־ תיים הוקרן ב״עובדה״ עם אילנה דיינ סרט על שלום.

הסנגון שלו לא נחשב אופנתי

היום אבל הוא מתעקש לדבוק בו. כשהיה בתיכון בנה סטודיו בבית בו נרצח אכיו, בקומת המרתף. ״על הקירות הייתי תולה עבודות של ג'קומטי, ההשפעה מאו נמי־ ומיכלאנג'לו״, ההשפעה מאו נמי־ שכה והתרחבה. ״אני חי באופן יום־יומי מאסטרס מהעבר ואת תולדות האמנות: פיסול קיקלדי (מאזור יוון, לפני 5000 שנה), מצרי, אפריקאי״, הוא מפרט. ״מיכלאנג'לו הוא אמן שיש לי יחס עמוק אליו ודיאלוג תמידי איתו. יש גם פסלים מודרניים שמעניינים אותי, כמו ג'קומטי, הנס יופסון, מאטיס ואנרי לורנס״.

בצבא שירת לוינסון ביחידת שלדג ובשירות קבע, ובמשך חמש שנים הפסיק ליצור. ״אחרי הצבא הייתי חודש וחצי בפרו וכל היום הלכתי למוזיאון. העיר החזירה אותי לאמנות. לא ממש הכרתי עד אז את תולדות האמנות. והטיול הזה חשף אותי להרבה דברים״.

כשחזר לארץ, למד שנתיים אצל צביקה לחמן וב־2005 קיבל מלגה ללימודי אמנות.

מתי החלטת בעצם שאתה הולך על זה?
״אף פעם לא החלטתי, זה פשוט קרה. ב־2005 נסעתי לניו יורק, זה תוכנן כביקור קצר אבל התארך לחדושיים ואז כבר החלטתי לך לשמונה שנים. היו לי בארץ סטודיו ודירה ועבודה ואוטו ופי־ שוט סוחרית הכל דרך הטלפון ופי־ שארתי בניו יורק. דבר הונכיל לדבר ונמשכתי לזה״.

העובדה שהמקרה לא מפוע־

נח עד היום מעסיקה אותך ביצירה?
״מכאן התחלתי לפסל, הרצח שינה את מי שאני ואת האופן שבו אני חווה את העולם ויוצא הסיפור של מי שהורשע וכל התגלגלות האירועים בהמשך – פחות מה־ פיעים. חשוב לי כמובן לדעת מה קרה באותו ערב אבל זה לא הע־ סיק אותי אף פעם באופן עמוקי״.

בלב הסטודיו של לוינסון בן ה־39, בקרית בעלי המלאכה בד־ רום תל אביב, ניצבים שני פסלים ענקיים שנבראים כמו ראשים מעד גרויטסקיים, בגושישם, אחד בתהליך עבודה והשני גמור

התעמלות בוקר

- בבוטניקה, מהו ״ארכטורוס״ ומה הקשר לאומן באוקראינה?
- בלטינית: ״ארכטור אלגנ״ ט'ארוס״. והפירוש?

תשובות בעמ' 10

שמואל לוינסון
צילום: אלכסן משפחתי

אכיו, עו"ד ויו"ר האגודה לזכויות האזרח, נרצח ב-1994. החוקרים סברו שביצע זאת פורץ לדירתם ברחביה. "חשוב לי לדעת מה קרה באותו ערב אבל זה לא העסיק אותי באופן עמוק"

"היתה תקופה שהיה אפשר לעשות פה רק משהו מצומצם. הרבה שנים לעשות פיסול וציור פיגורטיבי היה אסור. היום דברים נפתחו ויש פיסול פיגורטיבי בארץ, אבל הוא לרוב ריאליסטי או אקדמי"

שלום עובדיה בבית המשפט העליון, 2017. בקשתו למשפט חוזר נדחתה צילום: אמיל סלמן

עבדתי 12 שעות ביום מול מודל. המורים היו מגיעים פעמיים בש־ בוע לתת ביקורת. לומדים שם פסל סול, ציור, רישום – בית הספר הזה לא פתוח למיצבים ולווידאו ארט ולפרפורמנס. זו היתה ההח־ לט שלי״.

גם בספר התערוכה העכשווית שלו בגלריה וימאק, מציין הפסל הוותיק עופר ללוש, כי היצירה של לוינסון אינה במיינסטרים. ״איך אמן צעיר מחליט לתפוס כיוון כזה? האם שקלת לנסות כיוון מרכזי יותר כאמנות העכשווית?״ שאל ללוש את לוינסון בדיאלוג שמופיע בספר. לוינסון עונה: ״באופן אינ־ טואיטיבי, בכל צומת דרכים חורתי לאותו סוג פיסול שאני עושה. אף פעם לא עסקתי יותר מדי בשאלה שם העבודות שלי רלוונטיות או פופולריות. העבודה בפיסול, הב־ ניעה בחומר דרך פיסול גוף האדם, רטיבית אבסטרקטית שלו. ״פשוט

למכירה. ״בשונה מאמנות תלוית מקום ומפיסול ברוח המיצב, פס־ ליו של לוינסון חופשיים״, כותב האוצר רון ברטוש בספר שמלווה את התערוכה. כמו תערוכות רבות, גם זו היתה צריכה להיפתח באפריל ונדחתה בגלל הקורונה. מאז שחזרו לפעול בחדש מאי, ״האטלייה״ בפעילות מואצת. ״אנשים מחפשים עכשיו ליצור ולצאת מהבית״, הוא אומר.

מה היה חלקו של השיקול הככללי בחקמת ״האטלייה״?

״החלטנו שלא נתפרנס רק ממכירת אמנות, כדי להשאיר את הסטודיו נקי מלחצים. לא רצינו להתחיל ליצור למכירה בדברים בייצור המוני. אני ממש נהנה ללמד והרבה מהרעיונות מתפת־ חים בהוראה״.

איך תשפיע הקורונה על עור לם האמנות?
״היא תמוטט הרבה מוסדות. אני מניח שגלריות ייסגרו, מוס־ דות יקבלו פחות תקציבים. כל הענייני הזה של תרבות, שהוא היסוד של חברה בריאה, יסבול. אחת הסיבות להקמה של גלריה ״מ'איה״ היתה ליצור עוד מרכז תר־ כות. עשינו שם גם קונצרטים והרצאות״.

כעת מוצגת בגלריה מאיה תע־ רוכה של האמן גיא ניסנהאוו. בע־ כר הוצגו בה, בין השאר, האננים חן שפירא, אביטל כנעני, שני וייס, קנזן חרלפ ושרה כנילנגה.

״רצינו ליצור בגלריה את הדבר ההפוך ממה ששרלט כיום בעולם האמנות. זו גלריה בגובה העיניים. קתה גדולות. שבת יאשיט בחלל הת־ צוגה, יש בה מטבח פתוח, יש גם אדריכל שעובד בחדר שפתוח

לגלריה. היא מתערבבת בקרית המלאכה, לא מופרדת״.

הקשר עם מיכאל קובנר, שות־ פו להקמת גלריה ״מ'איה״, החל דרך בנו נמרוד, שאיתו למד לוינסון בבית הספר לאמנות בניו יורק. ״מיכאל היה מגיע לביקורים וחקל איתי את הסטודיו ושם נוצר קשר חזק, למרות פער הגילים. שם גם החל להתגלגל הרעיון להי־ קים גלריה, ובשנים האחרונות מצאנו את החלל הזה. גם האמן ציבי גבע היה שותף לרעיון״.

איזו מין גלרייה זו בעצם?
״לא מסחרית ולא שיתופית. זו גלריה שקמה על ידי אמנים והיא

כשהיה בתיכון בנה סטודיו במרתף הבית בו נרצח אכיו. ״על הקירות תליתי עבודות של ג'קומטי, לאונרדו ומיכלאנג'לו. אני חי באופן יום־יומי מאסטרס מהעבר ופסלים מודרניים. מעניין אותי לבטא רגש אנושי בשפה פיסולית״

מצד שני, הרבה אנשים באים ל־ לריה והפתיחות היו מפוצצות. השיקולים שלנו בהצגת העבודות הם מה ראוי להיות מוצג. אנחנו קולים של הגלריות הם מסחריים. אנחנו מאפשרים כאן עוד מקום – מציגים בעיקר אמנים בתחילת הדרך. אבל יש גם ותיקים״.

המסחר באמנות, הוא אומר עם זאת, מועט מדי. ״כשחיינו בניו יורק ראינו אנשים ממעמד הביניים שקונים אמנות ב־500 דולר או אלף דולר. פה אין תפי־ סה של אנשים שקונים אמנות. בדור של הסבים והסבתות שלנו – לכולם היתה אמנות בבית.

״זה מה שמעניין אותי. הייתי יכול לייצר עשרה פסלים ביום, אבל מה שמעניין אותי זה התהליך שקורה עם הפסל. אני עובר איתו הרבה דברים. זו מחשבה שונה מלהיות נגה. אני לא מייצר פה מוצרים. מעניין אותי התהליך וזה שונה מאוד מאיך שהעולם פועל היום, העולם העכשווי־קפיטליסטי שצריך מוצרים רבים. כשכנתי את הבית שלי, הפועלים היו בבית והשקפתי עליהם וראיתי את וקי־ טור הפעולה: יש ערימה של בלור־ קים והיא הופכת לקיר. בפיסול זה לא עובד ככה. אני גם אומר את זה לתלמידים שלי. תחזרו אחורה. לעשות תהליך של בניה ומחיקה. לבנות שכבה ועוד שכבה״.

מתי מחליטים שהפסל גמור?
״קשה לסגור פסל, להחליט שהוא גמור. לעשות עוד ועוד פס־ לים אני יכול בלי מאמץ גדול, אבל כדי שפסל יהיה מוצלח אני צריך לשים את עצמי על פני תהום. להעז הרבה ולנסות ולשנות. ובאמת הרבה פעמים נגיעי בבוקר לראות פסל מסוים ואחרי הצהריים תראי משהו אחר לגמרי״.

לפתיחת הגלריה היא אותה תחר־

שה שלו שיש סגנונות שאינם מקובלים בחללי המוזיאונים כיום. ״היתה תקופה שהיה אפשר לעשות פה רק משהו מאוד מצוי־ מצם״, הוא אומר על ״האסור והמותר״ באמנות הישראלית. ״הרבה שנים לעשות פיסול וציור פיגורטיבי היה ממש אסור. היום דברים נפתחו ויש פיסול פיגור־ טיבי בישראל, אבל הוא ריאליסטי או אקדמי ברוח המק־ רים. אין פה הרבה מוזיאונים ויש מעט מקומות להציג בהם״.

למה תהליך היצירה לוקח לך כל כך הרבה זמן?